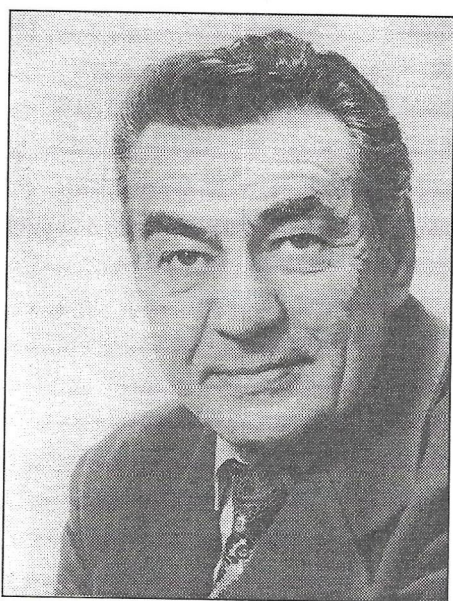

K ŽIVOTNÉMU JUBILEU PHDR. ADRIANA VALLAŠKA

V máji tohto roku (17.5) sme spoločne oslávili v Slovenskom národnom múzeu životné jubileum PhDr. Adriana Vallaška, významného odborníka a popredného predstaviteľa archeológie stredoveku na Slovensku. Absolvent Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislava, odboru archeológia (1958) začal pracovať v múzejných inštitúciách – krátko v Slovenskom národnom múzeu v Martine a potom v Mestskom múzeu v Bratislave (výskumy v Bratislave - Starom meste). V roku 1965 odchádza do vtedajšieho Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody. S počiatočným pôsobením na pamiatkárskom pracovisku sa viažu jeho úspešné, menšie a veľké výskumy v Bratislave – Vodná veža, bratislavské Podhradie (spolupráca s V. Plachou a A. Fialom) a predovšetkým Academia Istropolitana. Poznatky o ma-

teriálnej kultúre stredovekého mesta spracoval v štúdiu Stredoveká kolkovaná keramika z Bratislavy (1970), ktorá stále patrí k základným prácam k uvedenej problematike. Po výskumoch spojených s pamiatkovou úpravou kostola v Starej Haliči a kaštieľa v Bytči odchádza ako vedúci výskumu Spišského hradu, kde vyše desať rokov spolupracuje s architektom Andrejom Fialom. Komplexný archeologicko-architektonický výskum NKP Spišský hrad osvetlil dejiny osídlenia lokality od praveku (osídlenie od 5. tisícročia pred Kr.) až po významné postavenie hradu v stredoveku (do konca 18. storočia). Výskum sa stal ojedinelou akciou nielen na vtedajšiu dobu, ale vlastne doteraz. Aj tu sa u jubilanta prejavili a potvrdili výborné organizačné schopnosti, precízna práca v teréne, na dokumentácii a fotodokumentácii zistených skutočností a samozrejme ich odborná interpretácia. K pôsobeniu na Spiši sa viažu aj ďalšie výskumy A. Vallaška – stavený vývoj Spišskej Kapituly, objavenie kláštora sv. Martina na Pažici, výskum mýtnej stanice v Spišskom Podhradí, hradu v Markušovciach, kostola v Spišských Vlachoch, pri ktorých taktiež spolupracoval s A. Fialom. Po ukončení výskumov na Spiši sa venoval, v rámci pamiatkových zámerov,

archeologickým výskumom stredovekých banských miest – výskum Trojičného námestia v Banskej Štiavnici (spolupráca so Š. Tóthovou), výskum hradu, mestského opevnenia a stredovekého jadra Banskej Bystrice a Zvolena. V rokoch 1981 – 1986 pôsobil ako vedecko-technický pracovník v Archeologickom ústave SAV v Nitre. V tomto období, v oddelení stredovekej a priemyselnej archeológie spolupracoval s M. Slivkom na prieskumoch, výskumoch a zdokumentovaní stredovekých hradov a hrádkov na východnom Slovensku. Výsledky priebežne publikovali a spoločne spracovali v monografii Hradu a hrádky na východnom Slovensku (1991).

V septembri 1986 A. Vallašek odišiel do Slovenského národného múzea, kde posilnil oddelenie archeológie stredoveku vtedajšieho Archeologického ústavu. Podieľal sa ako spoluautor a zostavovateľ (spolu s B. Pollom) na významnej publikácii Archeologická topografia Bratislavy (1991). Aj v tomto období je objavná a ukážková jeho práca v teréne. Realizoval výskum pri kostolíku sv. Mikuláša, na východnom úpätí bratislavského hradného kopca a objavil neznámu sakrálnu architektúru – rotundu z 11. storočia, koncom 13. storočia prestavanú v karnier.

Po politických zmenách sa na jar v roku 1990, na základe konkurzu stal PhDr. Adrian Vallašek riaditeľom Slovenského národného múzea-Archeologického múzea v Bratislave. Prebral archeologické pracovisko roztrúsené (od roku 1967) vo viacerých budovách SNM (pracovne, depozitáre) a za provizórnych podmienok, s novým vedením SNM-AM, koordinoval ukončenie skoro dvadsiťročnej pamiatkovej opravy a úpravy Kämperovej kúrie na starom bratislavskom Podhradí, na Žižkovej ulici č. 12 pre účely SNM-Archeologického múzea. Za finančnej podpory vtedajšieho vedenia Ministerstva kultúry SR sa obnova kúrie v lete 1991 dokončila a múzeum sa za krátku dobu kompletne presťahovalo. Zároveň bolo nutné pripraviť akcie k XII. svetovému archeologickému kongresu vied prehistorických a protohistorických (UISPP, Bratislava 1. – 3. septembra 1991), výstavu Germáni na Slovensku v nových výstavných priestoroch na Žižkovej 12 a spoločnú výstavu s Archeologickým ústavom SAV na Bratislavskom hrade. Pri tejto príležitosti sa najnovšia vedecko-výskumná činnosť pracovníkov SNM-AM prezentovala v samostatnom čísle (žiaľ, poslednom) Vlastivedného časopisu (3, 1991), špeciálne vydanom ku kongresu. V tomto období sa všetky zbierky SNM-AM presťahovali do nových priestorov, do depozitára na druhom poschodí, ktorý bol na vtedajšiu dobu a pomery v SNM ukážkovo špeciálne, účelovo zariadený pre potreby archeologického materiálu a zbierky prehľadne a chronologicky uložené. Náležité vybavenie mali aj reštaurátorské dielne, výstavné a ostatné priestory. Počas pôsobenia A. Vallaška (1990 – november 1994) na poste riaditeľa SNM-AM sa uskutočnili v múzeu viaceré akcie a podujatia, ktoré výrazne prezentovali múzeum a dostali ho, ako jediné špecializované archeologické múzeum na Slovensku do povedomia nielen odborníkov, ale aj širokej domácej a zahraničnej verejnosti (napríklad: spolupráca s viedenským Museum für Völkerkunde, Archeologickým ústavom ČAV v Prahe, participovanie SNM-AM na výstave Kelti v Benátkach, úspešné výstavy Stredoveké kachlice, Turci na Slovensku, Egyptské pamiatky, expozícia Antika v zbierkach SNM a ďalšie). V rámci vedecko-výskumnej činnosti pracovníci SNM-AM pod vedením A. Vallaška pokračovali vo vedecko-výskumnej činnosti archeologickými výskumami na západnom Slovensku (Bratislava, Bratislava-Rusovce, Stupava, Studienka, Pohanská, Nová Dedinka, Janíky, Bíňa a ďalšie) a odborným spracovaním zbierkových fondov múzea. SNM-Archeologické múzeum taktiež bez prerušenia pokračovalo vo vydávaní Zborníka SNM, Archeológia, za nových polygrafických podmienok

a vydavateľských zmenách. Pri prezentačnej publikačnej činnosti treba spomenúť aj vydanie katalógu k výstave *Stredoveké kachlice, sprievodných materiálov a plagátov* k výstavám, expozícii *Antika a Klenoty dávnej minulosti Slovenska*, ako aj informačného letáčka o samotnom múzeu. Vzhľadom na dnešný stav budovy múzea musíme na tomto mieste spomenúť aj samozrejmu každoročnú údržbu budovy múzea, v rámci pridelených finančných prostriedkov. Po krátkom priblížení si hlavných činností múzea v rokoch 1990 – 1994 nám dnes, s odstupom času, pripadajú nepochopiteľné kroky vtedajšieho vedenia SNM v roku 1994 o výmenu A. Vallaška na poste riaditeľa SNM-Archeologického múzea. Koncom roku 1994 sa stal A. Vallašek odborným pracovníkom oddelenia archeológie stredoveku SNM-AM až do odchodu do dôchodku, čo však neznamenalo prerušenie práce v SNM-AM. Príležitostne, v rámci finančných možností múzea, sa zapája do odbornej práce v rámci archeológie stredoveku (múzejné spracovanie nálezového materiálu z archeologického výskumu v Bíni, spoluautorstvo na úspešnej výstave *Stredoveká kuchyňa*, odborné sprievodcovské služby na výstave *Stred Európy okolo roku 1000* a pod.). Dôležité sú aj jeho pripomienky k terénnej práci archeológov stredoveku, ako odborného konzultanta na viacerých výskumoch.

V mene všetkých priateľov, kolegov, širokej archeologickej obce si dovoľujem zaželať Adrianovi Vallaškovi veľa zdravia, optimizmu, radosti v kruhu rodiny a ešte niekoľko návratov k práci archeológa, pamiatkára a múzejníka, ktorých, na základe výsledkov svojej práce, nepochybne zosobňuje. Ďakujeme mu za doteraz vykonanú prácu a tešíme sa na ďalšie stretnutia aj na redakčných radách nášho zborníka, ktorý mu v tomto roku venujeme k jubileu.

BEATA EGYHÁZY-JUROVSKÁ

